Univerzita Karlova v Praze, Filozofická fakulta
Ústav Českého národního korpusu
nám. Jana Palacha 2, 116 36 Praha 1
tel.: +420 2 21 619 357, ucnk@ff.cuni.cz

Posudek na diplomovou práci

Nadzeya Nadykta

Úzus předložek v češtině a ruštině na podkladě paralelního korpusu

Přes množství srovnávacích studií mezi ruštinou a češtinou se tato práce pokouší na základě nověji aspoň v začátcích existujícího paralelního korpusu stávající pohledy zpřesnit a zároveň obohatit, především v oblasti víceslovných prepozic. To mj. vede k nutnosti pojetí předložek poněkud přehodnotit, což na pozadí dobrého přehledu existujících prací a s důrazem na jejich aspekt funkční autorka také dělá.

V počátečních partiích proto charakterizuje prepoziční systém jako celek (kap. 1). Nabízí přehled různých českých názorů a užívaných termínů a charakterizuje i prepoziční inventář. Proti původním dvěma desítkám základních předložek může takto dnes pro češtinu pracovat celkem s pěti stovkami předložek nejrůznějšího typu, ruská z různých důvodů o něco méně. Ty napřed podrobuje detailnímu a dobře ilustrovanému rozboru formálnímu včetně variant, výslovnosti, vokalizace a přízvukování opírajícímu se už o statistiky a poměry korpusové. K tomu patří i statisticky zachycená valence předložek jednoslovných i víceslovných i jev dvojí valence a také zasazení do celkového funkčního rámce.

V návaznosti na formu se u českých prepozic dál autorka obšírně zabývá přehledem názorů různých autorů na prepoziční sémantiku, kde je mnoho diskuse. Z paradigmatických stránek si vedle homonymie (jen přes hranice slovních druhů a zčásti s prefixy) autorka všímá i opozitnosti a synonymie předložek a konstatuje u předložek víceslovných (podle R. Blatné) i některé nové typy opozitnosti s ohledem na zapojené abstraktum.

Obdobně jako v českém případě dál autorka podává charakteristiku prepozičního systému ruského (kap. 2) a probírá tu celou rozsáhlou relevantní litearturu. Některé její vlastní výzkumy, zvláště vokalizace a vyvíjejícího se přízvukování, jsou pozoruhodné a stávající pohledy na řadě dokladů založené významně doplňují i modifikují. Kvůli sjednocení pohledu a terminologie přistupuje k ruským datům na základě teorie české.

V třetí kapitole přistupuje, po vymezení pojmů a postupů, ke zkoumání předložek ve vzájemném kontrastu na základě dat v paralelním česko-rusko-českém paralelním korpusu, a tím i důkladnému srovnácavímu studiu češtiny a ruštiny v této části jazyka. Měla k tomu k dispozici celkem 60, resp. 70 tisíc jejich výskytů, které mohla díky programu ParaConc srovnávat. To už jde o velmi slušnou materiálovou bázi pro jakoukoliv studii, jakkoliv výběr textů (korpus ještě není plně vyvážený) může výsledné statistiky poněkud poznamenat. Autorka se pochopitelně zaměřuje odstupňovaně napřed na základní, tj. nejčastější ekvivalenty, potom na řidší a zvláštní, vždy důkladně doložené v širokém kontextu. Pečlivě a pracně při tom rozlišuje u předložek jak jejich funkci tak sémantickou třídu, kam patří, a vše bohatě ilustruje bilingvními kontextovými příklady. Po jednoslovných přistupuje i k předložkám víceslovným, kde jich v textech pro češtinu nachází 180, k nimž hledá ruské ekvivalenty. Minuciózní analýza ekvivalentů je tu velmi cenná a inspirativní.

Významnou částí práce jsou rozsáhlé přílohy podávající jednak přehled inventářů, řadu grafů a statistik a také ekvivalentních korespondencí.

V předkládané práci autorka prokázala spolehlivou a dobrou orientaci v odborné literatuře i tématu, kterou dokázala promítnout do náročného počítačového výzkumu a následné analýzy, která se na něm zakládá. Práce je

Univerzita Karlova v Praze, Filozofická fakulta
Ústav Českého národního korpusu
nám. Jana Palacha 2, 116 36 Praha 1
tel.: +420 2 21 619 357, ucnk@ff.cuni.cz

doplněna řadou užitečných a přehledných statistik a grafů a přináší velké množství nových a detailních výsledků, které lze už teď dobře využít pro práce další, například lexikografické. Plně splňuje předpoklady na diplomové práce kladené a může být obhajována.

2. 6. 2007

Návrh hodnocení: výborně

Prof. PhDr. František Čermák, DrSc
vedoucí práce